

Sygn. akt IC 2046/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: SSO Halina Jamuła

Protokolant: Marzenna Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2014 roku w Świdnicy

sprawy z powództwa J. W. (1) i Z. W. (1)

przeciwko N. W. (1)

o nakazanie złożenia oświadczenia woli

I. powództwo oddała,

II. zasądza od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Świdnicy na rzecz adw. T. B. kwotę 3600 zł + 23% Vat tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sygn.akt IC 2046/13

UZASADNIENIE

Powodowie J. i Z. W. (1) odwołując w pozwie darowiznę z powodu rażącej niewdzięczności polegającej na braku opieki nad nimi ze strony pozwanego N. W. (2), wnieśli o zobowiązanie pozwanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) w D. na ich rzecz oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu podali, że 17lipca 2008r. darowali pozwanemu, który jest ich wnuczkim, powyższy lokal mieszkalny zamian za opiekę nad nimi. Twierdzili, że z uwagi na wiek (88 i 87 lat) i liczne dolegliwości chorobowe (powód choruje na nowotwór gruczołu krokowego, powódka na chorobę niedokrwienną serca, przewlekłą niewydolność krążenia i cukrzycę) mają znacznie utrudnione bądź nawet niemożliwe wykonywanie podstawowych czynności życia codziennego. Dokonując w 2008r. darowizny lokalu mieszkalnego liczyli, iż pozwany będzie im pomagał w takich czynnościach życia codziennego jak podawanie leków, przynoszenie węgla (mieszkanie ogrzewane piecem kaflowym), dowiezenie na wizytę lekarską. Twierdzili, że pozwany miał świadomość oczekiwania powodów i przez długi czas wywiązywał się z opieki, gdyż wspólnie z innymi członkami rodziny, w tym przede wszystkim z J. W. (2), na zmianę pomagał powodom. Od 2012r. pozwany przestał się interesować powodami i przychodzić do nich, a całość obowiązków związanych z opieką nad nimi przejął J. W. (1). Jako rażącą niewdzięczność powodowie uważają także naganne zachowanie wobec powodów, a zwłaszcza wobec powódki, którą wyzywał i rozpowszechniał w lokalnym środowisku, że jest ona osobą niepoczytalną i zwariowała.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Przyznał, że

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 17 lipca 2008r. strony zawarły przed notariuszem B. J. umowę darowizny, na mocy której pozwani darowali pozwanemu lokal mieszkalny nr (...) położony na pierwszym piętrze budynku przy ul. (...) w D. składający się z dwóch pokoi, kuchni, przedpokoju i łazienki o powierzchni użytkowej 52,90m² wraz z udziałem w częściach wspólnych budynku i prawie użytkowania wieczystego działki gruntu w wysokości (...). W umowie tej strony zawarły oświadczenie, że darowizna ta nie będzie podlegała zaliczeniu na poczet schedy spadkowej, nadto pozwany ustanowił na rzecz powodów dożywotnią bezpłatną służebność mieszkania polegającą na prawie korzystania z całego lokalu, której wartość określił na 4.000zł rocznie.

dowód: odpis umowy z dnia 17.07.2012r. Rep. Z nr (...) k. 4-8

Powód J. W. (1) od 2011r. jest pod opieką onkologa z powodu nowotworu złośliwego gruczołu krokowego, a w 2013r. przebył operację zespołu cieśni nadgarstka lewego.

dowód: odpis zaświadczenia z dnia 17.01.2014r. k.43

Powódka Z. W. (1) choruje na chorobę niedokrwienna serca, przebyła zawał mięśnia sercowego, zatrzymanie krążenia, czterokrotną angioplastykę wieńcową, cierpi na cukrzycę, nadciśnienie tętnicze i przewlekłą niewydolność krążenia. Wymaga wielolekowej farmakoterapii i systematycznych kontroli lekarskich, a ze względu na stopień wydolności krążenia stałej opieki osób drugich przy wszelkich czynnościach dnia codziennego.

dowód: odpis zaświadczenia z dnia 28.11.2013r. k.42.

Powodowie byli emocjonalnie związani z pozwanym, a zwłaszcza powódka, która wychowywała pozwanego, bardzo go kochała i traktowała go jako własnego syna. Darując pozwanemu to mieszkanie nie strony nie ustalały jakie obowiązki wobec powodów będzie miał pozwany, powodowie nigdy nie prosili pozwanego o żadną pomoc uznając iż on sam powinien wiedzieć co do niego należy. Oczekiwali, że będzie się nimi opiekował, robił zakupy i przynosił węgiel do domu. Pozwany wypełniał te obowiązki do 2012r. Powodowie są samodzielnymi finansowo.

bezsporne

Pozwany dał powodom pieniądze na zakup lokalu mieszkalnego, w którym powodowie mieszkają, nigdy się nie zachował niewłaściwie bezpośrednio wobec powodów, w tym także werbalnie.

dowód zeznania powódki Z. W. k.82

Gdy pozwany rozwiódł się powódka Z. W. (1) czyniła mu z tego powodu cały czas wymówki. Ponieważ powód ułożył sobie życie z inną kobietą, z którą zamieszkał i ma dziecko oraz nie mógł już psychicznie wytrzymać wyrzutów dotyczących jego rozwiązłego małżeństwa, przestał do nich przychodzić i pomagać im w czynnościach życia codziennego. Powodowie oraz rodziny ich synów są osobami bardzo religijnymi.

bezsporne

Od 2012r. w czynnościach życia codziennego pomaga syn J. W. (2) i częściowo jego syn R. W.. Codziennie robią powodom zakupy, gotują lub przywożą obiady, sprzątają oni mieszkanie, robią wszystko co powinno być się w domu. Przygotowują im leki, które muszą powodowie codziennie przyjmować i zawożą do lekarza, jeśli taka potrzeba zachodzi.

dowód: zeznania św. M. W. (1), M. W. (2),

częściowo W. P. na rozprawie w dniu 4.03.2014r.

Głównym celem wniesienia powództwa szeroko rozumianej rodziny powodów była próba pogodzenia powodów z pozwanym, gdyż sądzono, że w ten sposób dojdzie do nawiązania przez pozwanego kontaktów z powodami.

dowód: zeznania św. M. W. (1) na rozprawie w dniu 4.03.2014r.

Sąd zważył co następuje:

Przepis art. 898 § 1 k.c. stanowi, że darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

Powodowie odwołali darowiznę z chwilą doręczenia pozwanemu przez sąd odpisu pozwu, w którym odwołali darowiznę lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w D. w zażądali złożenia oświadczenia woli o przeniesienie na nich własności tego lokalu.

Darowizna wytwarza pewien stosunek etyczny pomiędzy darczyńcą i obdarowanym, wyrażający się w moralnym obowiązku wdzięczności. Jego istotą jest to, aby nikt niegodny nie korzystał z pracy i majątku darczyńcy. Celem, który jest realizowany przez instytucję odwołania darowizny wykonanej z powodu rażącej niewdzięczności, jest pozbawienie obdarowanego tytułu, jaki uzyskał on do przedmiotu darowizny skutkiem umowy. Rażąca niewdzięczność obdarowanego wobec darczyńcy upoważnia darczyńcę do odwołania umowy darowizny. Prawo to przysługuje zarówno w odniesieniu do umów wykonanych, jak i niewykonanych.

Pod pojęcie rażącej niewdzięczności podpada tylko takie zachowanie obdarowanego, polegające na działaniu lub zaniechaniu (nieczynieniu) skierowanym bezpośrednio lub nawet pośrednio przeciwko darczyńcy, które, oceniając rzecz rozsądnie, musi być uznane za wysoce niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę. Wchodzi tutaj w grę przede wszystkim popełnienie przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub czci albo przeciwko majątkowi darczyńcy oraz o naruszenie przez obdarowanego spoczywających na nim obowiązków wynikających ze stosunków osobistych, w tym również rodzinnych, łączących go z darczyńcą, oraz obowiązku wdzięczności (wyrok SN z 7 maja 2003 r., IV CKN 115/01, LEX nr 137593). Rażąca niewdzięczność musi cechować znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy szkody majątkowej. Czynami o rażącej niewdzięczności są: odmówienie pomocy w chorobie, odmowa pomocy osobom starszym, rozpowszechnianie uwłaczających informacji o darczyńcy, pobicia czy ciężkie znieważenia (B. Burian, Odwołanie darowizny jako sankcja rażącej niewdzięczności. Prace cywilistyczne, Acta UWr, Prace Cywilistyczne, pod red. E. Gniewka (tom poświęcony pamięci Profesor Janiny Dąbrowy), Wrocław 1994, s. 13). Zachowanie, o którym wyżej mowa, może być uznane za wyczerpujące znamiona rażącej niewdzięczności, jeżeli będzie świadomym, rozmyślnym naruszeniem podstawowych obowiązków (wyrok SN z 22 marca 2001 r., V CKN 1599/00, Prok. i Pr. 2002, nr 5, s. 40). O rażącej niewdzięczności z reguły nie może być natomiast mowy, gdy obdarowany dopuszcza się wobec darczyńcy działań godzących w jego dobra, ale czyni to nieumyślnie. Znamion rażącej niewdzięczności nie wyczerpują nie tylko czyny nieumyślne obdarowanego, ale także drobne czyny umyślne, jeżeli nie wykraczają one poza zwykłe konflikty rodzinne w określonym środowisku.

Bezspornym w sprawie jest, że pozwany zerwał z powodami wszelkie kontakty od 2012r. i nie udziela im od tego czasu żadnej pomocy. Powodowie nie pozostali jednak sami sobie, bowiem pomaga im w codziennym życiu ich syn J. W. (2), który czynności te wykonywał wcześniej na zmianę z pozwanym, co jest bezsporne. Nie można zerwania przez pozwanego kontaktów z powodami uznać za rażąca niewdzięczność, czyli za zachowanie noszące znamiona winy umyślnej, skierowane bezpośrednio lub nawet pośrednio przeciwko darczyńcom. Przyczyną takiego zachowania pozwanego były bowiem ciągle uwagi i wyrzuty jakie powódka Z. W. (1) czyniła pozwanemu, odnoszące się do tej części życia pozwanego, które pozwany uznał już za zamknięte (zakończyło się rozwodem) i sytuacji, gdy pozwany żył w związku partnerskim z inną kobietą i miał z nią dziecko. Niewątpliwie nieudzielanie powodom pomocy przez pozwanego i neutrzymywanie z nimi żadnych kontaktów z powyższych przyczyn w okresie od 2012r. nie zasługuje na akceptację, niemniej jednak nie wyczerpuje znamion rażącej niewdzięczności, o której mowa w art.898 § 1 k.c. bowiem nie było skierowane bezpośrednio ani pośrednio przeciwko powodom jako darczyńcom. Przy ocenie czy po stronie pozwanego zachodzi rażąca niewdzięczność wobec powodów nie bez znaczenia pozostaje fakt iż pozwany przekazał powódce Z. W. (1) kwotę 14.000zł za kupno darowanego mu mieszkania, co wynika wprost z zeznań powódki. Konsekwencją tego faktu jest to, że nie można stwierdzić, że pozwany wzbogacił się kosztem powodów, bądź skorzystał z pracy i ich majątku. Powódka wprawdzie w zeznaniach swych twierdziła, że pieniądze te oddała

pozwanemu, jednak nie potrafiła powiedzieć kiedy i w jaki sposób. Ponieważ fakt ten nie został potwierdzony żadnymi innymi dowodami w sprawie, a powódka jest zainteresowana w korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu, sąd uznał, że tylko zeznanie powódki w tym zakresie nie jest wystarczającym dowodem iż powodowie kupili darowane pozwanemu mieszkanie z własnych środków finansowych. Na ocenę zachowania pozwanego pod kątem rażącej niewdzięczności niewątpliwie ma wpływ także fakt, że powodowie do chwili obecnej korzystają bez żadnych naruszeń z ustanowionej przez pozwanego w umowie z dnia 17.07.2008r. służebności mieszkania.

Mając powyższe na uwadze Sąd znalazł iż nie było podstaw do odwołania przez powodów darowizny lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w D., zatem darowizna nie została skutecznie odwołana, a w związku z tym brak jest podstaw do żądania złożenia oświadczenia woli o przeniesienie własności powyższego lokalu i powództwo oddalił.

Orzeczenie o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu znajduje uzasadnienie w § 6 pkt 6 i 19 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.